

ARXIU

Vocació, i ara també professió

teatre balear, sempre afectat d'un excés d'amateurisme, es va professionalitzant cada cop més. Gràcies a institucions com el Consell de Mallorca i, ara, el Govern balear, es van superant els límits de la vocació per conjugar-se amb la professió.

El grup de teatre Estudi Zero és un dels dos que té escenari propi a Mallorca. L'altre és Iguana Teatre.

"Abans era gairebé impossible. Ara és imprescindible". Ho diu el director d'una petita companyia teatral mallorquina, referint-se a la professionalització. La vella aspiració del sector comença a ser una realitat. Fins fa molt poc temps parlar de professionalitat del teatre balear era parlar d'Iguana Teatre i Estudi Zero. La primera és la companyia dirigida per Carles Molinet, que ha aconseguit fer-se amb un antic cinema de barriada (l'antic barri de pescadors des Mo-

linar), que a poc a poc, i amb el suport de diverses institucions, es va anar convertint en el que és ara, el Teatre del Mar. La segona és la companyia propietària del petit Teatre Sans (al centre de la ciutat de Palma) que, amb esforç i paciència, fou rehabilitat i ha esdevingut un dels dos escenaris –amb el Teatre del Mar– de propietat de companyies teatrals, unes companyies que han estat durant anys la referència teatral per excel·lència del panorama escènic balear.

A partir d'elles, molts actors i directors que hi han col·laborat anaren congriant somnis de professionalització. Però la realitat era dura. Les institucions no ajudaven gaire. La simple ajuda a les dues grans companyies esmentades sovint era utilitzada com a exemple de bona voluntat de l'administració. Però pels actors que volien fer la passa cap a la professionalització, això poc o res significava.

El 1995, quan el Pacte de Progrés desallotjà el PP del Consell de Mallorca, arribà a la conselleria insular de Cultura l'intel·lectual Damià Pons (PSM), ajudat pel tècnic en promoció cultural Pere Muñoz. Des de tot d'una posaren en marxa un pla estratègic amb un objectiu: promoure la professionalització del màxim nombre de grups teatrals mallorquins. Entre d'altres mesures, crearen un Circuit Teatral –pels pobles–, donaren ajudes per sortir a fora –a Catalunya–, establiren subvencions per anar a cursos, etc.

Quatre anys més tard, el duet Pons-Munoz ha passat al Govern balear (Pons és el conseller d'Educació i Cultura i Muñoz és director general de Cultura), i en el Consell de Mallorca els han substituïts Cecili Buele (conseller) i Nanda Ramon (tècnica), els fruits comencen a fer-se realitat i sembla que les línies generals no canviaran. Al contrari, s'incrementaran les ajudes per fer possible la creixent professionalització perquè els grups teatrals tinguin prou qualitat per competir –a Balears, al País Valencià o a Catalunya– i sobreviure en el mercat.

En aquests moments ja s'han professionalitzat o estan en vies d'aconseguir-ho de forma immediata cinc companyies: GOM (Manacor), dirigida per Antoni Gomila i Jaume Gomila que han constituït una societat laboral; CUT, d'Auca Bonadeli, que s'ha convertit en empresari teatral en col·laboració amb Aina Gimeno; les celebèrrimes Diabéticas Aceleradas, que funcionen professionalment ja des de fa un cert temps i amb èxit de públic a Balears i Catalunya; Biel Jordà, que ha fundat En Blanc, una companyia que ha passat un temps a Londres fent circ i que va gua-

nyar el premi Teatre Principal amb *El ball de les balenes*; i, finalment, Teatre de què, dirigida per Josep Ramon Cerdà, la més recent incorporació a la professionalització i que serveix com a exemple per explicar l'evolució del teatre balear d'aquests darrers anys.

Intensa evolució. Fa uns pocs anys Carles Molinet (Iguana Teatre) fundà l'Associació Balear d'Empreses Teatral (ABET) com a grup de pressió davant les institucions perquè discriminessin les ajudes al teatre en funció de l'amateurisme o la professionalització de cada grup. La raó era, i és, que les despeses d'un grup professionalitzat (impostos, seguretat social...) mereixien aquesta diferenciació. Posteriorment, l'Associació d'Actors i Actrius Professionals de les Illes Balears, també de recent creació, va fer sentir la seva veu en igual sentit.

El Consell de Mallorca, que aspirava precisament a impulsar la professionalització, es mostrà receptiu. El 1999 ja va entrar en vigor una línia d'ajuda en el Circuit Teatral que afavoria els grups professionalitzats. Aquest Circuit —una mena de ruta de representacions diversos pobles normalment promogudes pels ajuntaments— rep subvencions del Consell. A partir de l'any passat les ajudes de l'ens insular anaren dirigides als ajuntaments perquè els sortís més barat contractar grups professionals. El resultat va ser immediat: augmentaren les contractacions. El Consell ja va anunciar l'any passat que l'any 2000 el Circuit incrementaria la discriminació, de manera que l'objectiu és que sigui exclusiu de les companyies professionalitzades. Segons explica el director de Teatre de què, Josep Ramon Cerdà, "tots vàrem entendre que això era una mena d'últimàtum: o ens professionalitzàvem o ens quedàvem gairebé sense ajudes importants; d'alguna manera la diferència entre grups professionalitzats i amateurs, a partir d'ara, s'anirà fent cada vegada més intensa".

Teatre de què, com el seu director, té una història que exemplifica

Ara es comencen a veure els fruits d'una política teatral que vol aconseguir més qualitat i, sobretot, professionalitat.

el procés. Josep Ramon Cerdà s'inicià molt jove en els escenaris. Una obra seva va ser finalista del Premi del Teatre Principal, ha participat en obres de companyies ja anteriorment estables (com Iguana), s'ha apuntat a totes les iniciatives teatrals que anaven sorgint (com ajudar el Teatre del Mar, com a membre de la Fundació), va participar en el Projecte Alcover amb el seu grup (que va muntar amb altres actors el 1993). "Sempre m'hi he implicat amb molta il·lusió, però no havia pensat mai en la qüestió econòmica", reconeix. La nova política teatral del Consell, i ara del Govern, els obligà a introduir l'imprescindible gestió empresarial. I és que una obra, de mitjana, pot costar tres o quatre milions de pessetes i el taquillaatge difícilment supera el 25% del pres-

supost. Això fa imprescindible assegurar-se el caixet d'actuacions en el Circuit o fora (a Catalunya especialment), a més d'un acurat control administratiu. "Ara és possible començar a pensar seriosament en rendibilitzar obres sortint a Catalunya. Fins ara era impossible. A Catalunya tenien una barrera psicològica que els feia veure el teatre balear com una cosa poc professional. Ara comença a canviar." Amb el seu nou espectacle, *Ruth*, una visió irònica del món estudiantil (i dels pares i professors) que aquesta companyia estrena a Palma el març, aquesta companyia aspira a congregar la vocació i la professió. El mateix camí que tants d'altres comencen a recórrer.

A dalt, el conseller d'Educació i Cultura Govern balear i entre 1995 i 1999, conseller insular de Cultura, Dor Pons, l'artífex del pla de professionalització del teatre balear. A sota, Josep Ramon Cerdà, director de Teatre de què, la darrera companyia que ha assumit el risc de la professionalització en els escenaris.

Miquel Payeras